

Єднання
заради дії

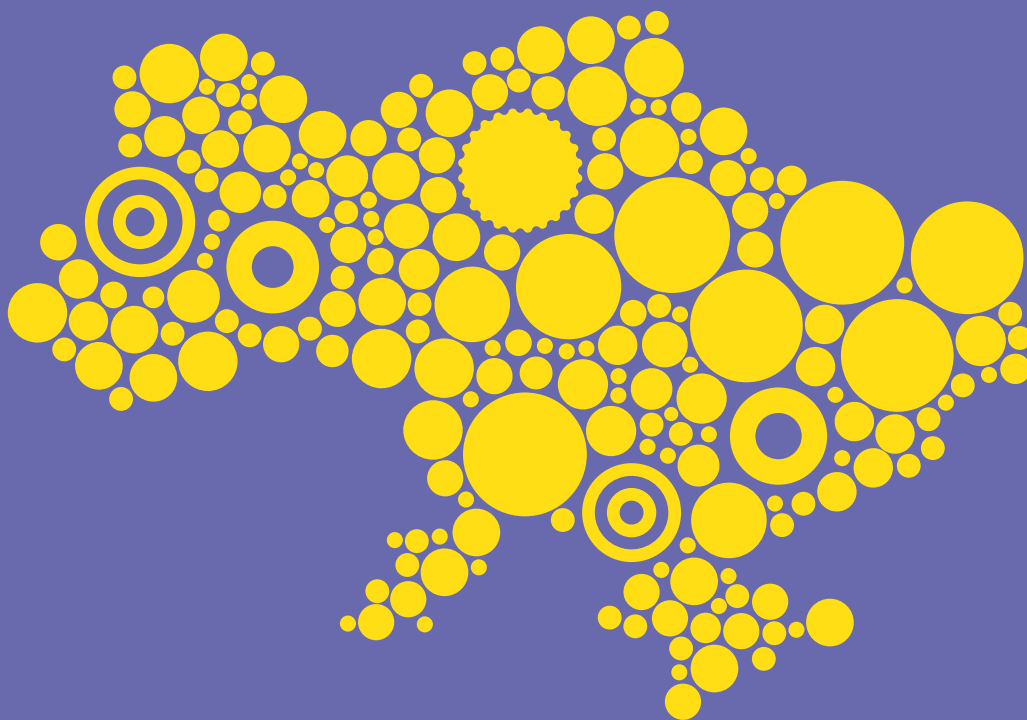
МінРеінтеграції

Міністерство
цифрової трансформації
України

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

Встановлення фактів, що мають юридичне значення

СКОРОЧЕННЯ:

ЦПК Цивільний процесуальний кодекс України

Тимчасово окупована територія України

(ч. 1 ст. 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»):

- 1) сухопутна територія тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, водні об'єкти або їх частини, що знаходяться на цих територіях;
- 2) внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, внутрішні морські води, прилеглі до сухопутної території інших тимчасово окупованих Російською Федерацією територій України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України;
- 3) інша сухопутна територія України, внутрішні морські води та територіальне море України, визнані Кабінетом Міністрів України в умовах воєнного стану тимчасово окупованими;
- 4) надра під територіями, зазначеними у пунктах 1, 2 і 3 цієї частини, і повітряний простір над цими територіями.

Правила № 52/5

Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 року № 52/5

Судовий збір

збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених Законом України «Про судовий збір»

Методичні матеріали щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та цивільного населення, які постраждали від військової агресії РФ проти України

Юридичні факти – це фактичні обставини дійсності, з правовою моделлю яких пов'язано настання наслідку у вигляді виникнення, зміни або припинення суб'єктивних цивільних прав, юридичних обов'язків, а також цивільних правовідносин в цілому.

Якщо органи державної реєстрації актів цивільного стану не мають можливості зареєструвати факт, що має юридичне значення, особа звертається до суду з метою встановлення такого факту.

Місцевий загальний суд, у відповідності до ст. 315 ЦПК України, розглядає наступні справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення:

- родинних відносин між фізичними особами;
- перебування фізичної особи на утриманні;
- каліцтва, якщо це потрібно для призначення пенсії або одержання допомоги з загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу, усиновлення;
- проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу;
- належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з прізвищем, ім'ям, по батькові, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті;
- народження особи в певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту народження;
- смерті особи в певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту смерті;
- смерті особи, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави вважати її загиблою від певного нещасного випадку внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- інші факти, від яких залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав фізичних осіб, якщо законом не визначено іншого порядку їх встановлення.

У період воєнного стану, відповідно до ст.10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», не можуть бути припинені повноваження судів.

В умовах воєнного стану робота судів не може бути припинена, а конституційне право на судовий захист обмежене. Ніяких скорочених чи прискорених процедур здійснення правосуддя немає. Всі суди, де це можливо, якщо вони не мають значних технічних пошкоджень чи не зруйновані повністю внаслідок бомбардувань та обстрілів, працюватимуть.

Найчастіше внутрішньо переміщені особи звертаються до місцевого суду для встановлення фактів народження та смерті особи.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ ОСОБИ

Відповідно до ст. 317 ЦПК, яка викладена в новій редакції Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи в умовах воєнного чи надзвичайного стану та на тимчасово окупованих територіях» від 1 липня 2022 року № 2345-IX, встановлені наступні особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України.

- 1. Заяву про встановлення факту народження особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, можуть подати батьки або один із них, їхні представники, члени сім'ї, опікун, піклувальник, особа, яка утримує та виховує дитину, або інші законні представники дитини — до будь-якого місцевого суду України, що здійснює правосуддя, незалежно від місця проживання (перебування) заявника.
- 2. Заяву про встановлення факту смерті особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, можуть подати члени сім'ї померлого, їхні представники або інші заінтересовані особи (якщо встановлення факту смерті особи впливає на їхні права, обов'язки чи законні інтереси) — до будь-якого місцевого суду України, що здійснює правосуддя, незалежно від місця проживання (перебування) заявника.
- 3. Справи про встановлення факту народження або смерті особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, розглядаються невідкладно з дня надходження відповідної заяви до суду.
- 4. У рішенні про встановлення факту народження особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, мають бути зазначені встановлені судом дані про дату та місце народження особи, про її батьків.
- 5. Ухвалене судом рішення у справах про встановлення факту народження або смерті особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, підлягає негайному виконанню.
- 6. Рішення у справах про встановлення факту народження або смерті особи** на території, на якій введено воєнний чи надзвичайний стан, або на тимчасово окупованій території України, визначеній такою відповідно до законодавства, може бути оскаржено в загальному порядку, встановленому цим Кодексом. Оскарження рішення не зупиняє його виконання.
- 7. Копія судового рішення** видається учасникам справи негайно після його ухвалення або невідкладно надсилається судом до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для державної реєстрації народження або смерті особи.

ВАЖЛИВО ЗНАТИ!

Відповідно до листа-роз'яснення Касаційного цивільного суду у складі Верховного суду на адресу голів апеляційних судів № 312/0/207-21 від 16.04.2021 року встановлено, що для встановлення фактів народження та смерті вимога місцевих судів про необхідність отримання громадянами письмової відмови в органах державної реєстрації актів цивільного стану не ґрунтується на положеннях чинного законодавства. Отже, заявнику не потрібно звертатися до органів державної реєстрації актів цивільного стану для отримання відмови у проведенні реєстрації народження, а звертатися одразу безпосередньо до відповідного суду для встановлення фактів народження.

Особливості доказування у судових справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України

07 травня 2022 року набрав чинності Закон України від 21 квітня 2022 року № 2217-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України».

Відповідно до частини 3 статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» будь-який акт (рішення, документ), виданий будь-якими органами, їх посадовими та службовими особами на тимчасово окупованій території, які створені, обрані чи призначені в порядку, не передбаченому законом, є недійсним і не створює правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження, смерті, реєстрації (розірвання) шлюбу особи на тимчасово окупованій території.

Отже, для встановлення судом факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України необхідно подати до суду медичні документи так званих «ДНР» та «ЛНР», які підтверджують відповідний юридичний факт.

СУДОВИЙ ЗБІР

Внаслідок змін до п. 21 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір», які набрали чинності 07.08.2022 року, від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільнено заявників у справах за заявами про встановлення факту народження або смерті, поданих у зв'язку з воєнним станом, надзвичайним станом, збройною агресією, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру.

